

وحدت و همبستگی

پندهای مسجدی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

در باب وحدت و همبستگی، بحث‌های زیادی شده است و شاید همه‌ی ما در خصوص چیستی و چرایی این موضوع، مطالب زیادی را خوانده یا شنیده باشیم؛ اما کمتر به نکاتی پرداخته‌ایم که چگونگی تحقق این ارزش‌ها را مورد اشاره قرار می‌دهند.

از حیث بینشی، نیاز است که ما وحدت را نه در یکسان‌سازی فکری و فرهنگی، بلکه در عین کثرت و انسجام تنوع‌ها جستجو کنیم؛ نباید توقع داشته باشیم که همه‌ی انسان‌ها از نظر فکری و فرهنگی، هم‌رنگ و هم‌تیپ ما شوند؛ وقتی ما وحدت را به معنای تک‌صدایی و تک‌رنگی تعبیر کردیم آنگاه باید تفاوت‌ها و تنوع‌ها را حذف نماییم؛ در حالی که این تفاوت‌ها و تنوع‌ها، محصول اراده‌ی خداوند بوده و حذف آن‌ها، نوعی جنگ با اراده‌ی آفریدگار است. مشخص است که وحدت با چنین معنایی، آرزویی پاک اما تدبیری پوک است و معمولاً با شکست مواجه می‌شود. ما باید

وحدت و همبستگی را در عین متنوع بودن انسان‌ها، محقق نماییم. قرآن کریم، تنوع‌های موجود در جهان آفرینش را تجلی اراده‌ی خداوند متعال می‌داند و ضمن تاکید بر پیام برادری انسانی و برابری اجتماعی، هیچ‌یک از انواع انسان‌ها را از نظر جنسیت، ملیت و قومیت بر دیگری برتری نبخشیده است و آنچه را که مایه‌ی تکریم و تحسین الهی است،

تقوای پیشگی انسان‌ها می‌داند: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ

اللَّهِ أَتْقَاكُمْ» (حجرات: ۱۳)؛ یعنی: «ای مردم! ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم و ملت‌ها و قبیله‌های متعدد قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید؛ بی‌تردید گرامی‌ترین شما نزد خدا پرهیزکارترین شماست».

از سوی دیگر، ما نباید وحدت را به وجود دشمن مشترک وابسته کنیم؛ بلکه می‌بایست به عنوان یک ارزش مستقل، به وحدت بنگریم؛ زیرا دشمن مشترک، گرچه می‌تواند به عنوان محرک و عاملی برای ایجاد وحدت موقت میان مسلمان‌ها یا انسان‌ها ایفای نقش کند، اما نمی‌تواند مبنای وفادار و پایداری برای بقای وحدت، و تضمین پیوندهای دینی و انسانی باشد. وحدتی که بر مبنای دشمن مشترک شکل بگیرد، با از بین رفتن عامل آن، که همان دشمن مشترک است، از بین می‌رود و ما برای ایجاد مجدد آن، ناگزیر به خلق دشمن مشترک می‌شویم که پیمودن این فرایند، با بلوغ عقلی و معرفت دینی، میانه‌ای ندارد.

پس در خصوص وحدت و همبستگی در جهان امروز، اولاً باید آن را در عین کثرت‌گرایی دنبال نمود و ثانیاً آن را مشروط به دشمن خارجی نکرد و به عنوان یک ارزش مستقل، به آن نگاه شود.